

Praktyczny biuletyn dla sędziów

Andrzej Antkiewicz

SĘDZIA SĄDU REJONOWEGO W GRUDZIĄDZU

O problemach w stosowaniu art. 139(1) k.p.c.

Pod zmianie przepisów k.p.c., od dnia 1 lipca 2023 r.¹ przepis art. 139(1) § 2 k.p.c. stanowi, że aby zniweczyć rygor zawieszenia postępowania z wezwania sądowego zobowiązującego powoda do doręczenia korespondencji pozwanemu za pośrednictwem komornika sądowego, powód musi przedstawić sądowi potwierdzenie doręczenia korespondencji pozwanemu za pośrednictwem komornika albo dowód na piśmie, że pozwany zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie – może być to np. pismo pozwanego, w którym wskazał on ten adres, wystawione w krótkim okresie przed lub po podjętej próbie doręczenia mu korespondencji sądowej. Przepis nie przewiduje już natomiast możliwości wskazania przez powoda nowego adresu pozwanego i zgłoszenia wniosku, aby sąd doręczył pozwanemu korespondencję na ten nowy adres. W aktualnym stanie prawnym dla zniweczenia rygoru zawieszenia postępowania, zakreślonego przez sąd na mocy art. 139(1) § 1 k.p.c., wymagane jest przedłożenie w tym terminie: 1) dowodu doręczenia pozwanemu korespondencji sądowej przez komornika sądowego; 2) dowodu na piśmie, że pozwany zamieszkuje pod adresem podanym przez powoda albo 3) wniosku o ustanowienie dla pozwanego kuratora procesowego w trybie art. 143 k.p.c. wraz ze wykazaniem przesłanek do jego ustanowienia. Dla zniweczenia wspomnianego rygoru nie wystarczy więc samo złożenie wniosku do komornika o doręczenie korespondencji pozwanemu. Wniosek ten musi okazać się skuteczny. Jeśli powód wyka-

że, że komornik nie jest w stanie doręczyć korespondencji i potwierdzić tego, że pozwany zamieszkuje pod wskazanym adresem, należy przedłożyć do sądu dowód na piśmie, że pozwany przebywa pod adresem podanym przez powoda. Jeśli brak takiego potwierdzenia, powód może zlecić ustalenie przez komornika innego adresu pozwanego i doręczenie korespondencji na ten adres. Jeśli jednak i w ten sposób nie uda się doręczyć korespondencji sądowej pozwanemu, pozostaje jedynie wniosek o ustanowienie kuratora procesowego dla pozwanego w trybie art. 144 k.p.c.²

Wobec niemożności doręczenia przez komornika korespondencji sądowej pod adresem podanym w pozwie, w praktyce pełnomocnicy powodów wnoszą o zobowiązanie powodów przez sąd do wskazania w określonym terminie (np. 3 miesiące), liczonym od doręczenia zobowiązania, nowego adresu zamieszkania pozwanego, w celu ponownego przygotowania korespondencji sądowej do doręczenia przez komornika sądowego na nowy adres. Pełnomocnicy wskazują przy tym, że wobec podjęcia przez powoda czynności związanych z doręczeniem korespondencji przez komornika, przepisu art. 139(1) § 2 k.p.c. w zw. z art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. nie można już stosować, a zatem nie można już zawiesić postępowania. Przedstawione wnioski powodów nie mają żadnego uzasadnienia i w praktyce są oddalane. Przepisy prawa nie przewidują bowiem dodatkowego zakreślania powodowi przez sąd terminu na wskazanie nowego adresu zamieszkania pozwanego, podobnie zresztą jak i możliwości przedłużenia ustawowego terminu dwóch miesięcy z art. 139(1) § 2 k.p.c.³

Cały artykuł możesz przeczytać [tutaj](#)

¹ Zob. art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 614).

² W doktrynie sformułowano postulat zmiany przepisów w taki sposób, aby przyszłe regulacje dawały wprost podstawę do uznania, że bezskuteczność podjętej przez komornika próby doręczenia z powodu braku informacji o adresie pozwanego jest wystarczająca do ustanowienia kuratora dla pozwanego nieznanego z miejsca pobytu, bez potrzeby podejmowania przez powoda jakichkolwiek innych czynności w celu uprawdopodobnienia, że miejsce pobytu pozwanego nie jest znane. Postuluje się również wprowadzenie obligatoryjnego pouczenia powoda, który nie jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, o treści art. 139(1) § 2, art. 177 § 1 pkt 6, art. 182 § 1 pkt 1, § 2 i 4 oraz art. 143 i 144 k.p.c. – ostatnio wymienione przepisy dotyczą ustanowienia kuratora dla pozwanego nieznanego z miejsca pobytu na wniosek powoda (zob. M. Uliasz, *Doręczenia za pośrednictwem komornika – doświadczenia i oczekiwania* [w:] *Instytucje prawa procesowego cywilnego. Stan obecny i perspektywy*, A. Jakubecki, J. Bodio, O. Marcewicz-Kochnio (red.), Warszawa 2025, s. 164–165).

³ W doktrynie słusznie postuluje się rozważenie wydłużenia tego terminu (zob. M. Uliasz, *op. cit.*, s. 164), gdyż w terminie dwumiesięcznym trudno jest wyczerpać procedurę doręczenia korespondencji przez komornika i zweryfikować adres pozwanego.

Barbara Trokowska-Stempnik

SĘDZIA SĄDU REJONOWEGO W TORUNIU,
III WYDZIAŁ RODZINNY I NIELETNICH

Przygotowanie do wysłuchania małoletniego w postępowaniu opiekuńczym – część 1

Przepisy art. 216(1) i 216(2) ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego¹ pojawiły się w polskim porządku prawnym stosunkowo niedawno, bo odpowiednio w 2009 roku (ustawa nowelizacyjna z dnia 6 listopada 2008 r.) oraz w 2024 roku (ustawa nowelizacyjna z dnia 28 lipca 2023 r.). Celem tych przepisów, najogólniej mówiąc, było upodmiotowienie małoletniego w procedurze cywilnej. Przepisy te stosuje się odpowiednio do spraw opiekuńczych rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym (art. 576 § 2 i 3 k.p.c.).

W swoim artykule A. Burzyńska wskazywała, że sędziowie niechętnie sięgali do instytucji wysłuchania dziecka. Wynikało to z wielu obaw odnoszących się do braku jasnych procedur, braku wiedzy psychologicznej wymaganej do przeprowadzenia efektywnego wysłuchania dziecka (znajomości psychologii rozwojowej, zasad budowania relacji z dzieckiem i zadawania mu pytań). Niemniej zdaniem ustawodawcy warto, aby sytuacja ta uległa zmianie i wysłuchanie małoletnich było czynnością obowiązkową sądu rozstrzygającego sprawy opiekuńcze. Świadczy o tym dodanie z dniem 15 lutego 2024 roku do treści przepisu art. 216(1) paragrafu 4, który stanowi, że jeżeli sąd odstąpił od wysłuchania dziecka, najpóźniej przed zakończeniem postępowania, wskazuje w protokole posiedzenia lub rozprawy, z jakich przyczyn czynność ta nie została przeprowadzona. Ustawodawca wskazał, że przesłankami, na podstawie których sąd może odstąpić od przeprowadzenia wysłuchania małoletniego są: jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości. Są to jednak pojęcia bardzo niedookreślone i wymagające posiadania przez sędziego wiedzy psychologicznej umożliwiającej mu podjęcie decyzji w tej sprawie. Być może właśnie zdając sobie sprawę ze zbyt ogólności sformułowań ustawowych, w treści § 2 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu przygotowania i przeprowadzenia wysłuchania dziecka oraz warunków, jakim mają odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzenia takich wysłuchań z dnia 21 października 2024 roku (zwane dalej:

Rozporządzeniem), wskazano, na podstawie jakich środków dowodowych lub innych czynności, sąd ma podjąć decyzję w sprawie wysłuchania dziecka bądź odstąpienia od takiego wysłuchania.

Treść § 2 pkt 1 Rozporządzenia stanowi, że w celu przygotowania wysłuchania dziecka, zwanego dalej „wysłuchaniem”, sąd na podstawie akt sprawy, podczas wysłuchania lub przesłuchania rodzica, opiekuna bądź osoby, pod której pieczę dziecko pozostaje, wywiadu kuratora lub opinii biegłego, ustala, czy rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka umożliwiają przeprowadzenie wysłuchania. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na to, że treść tego przepisu wykracza poza zakres normatywny określony w delegacji, o której mowa w art. 216(2) § 4 k.p.c., ponieważ odnosi się do etapu podejmowania przez sąd decyzji co do wysłuchania dziecka i nie dotyczy organizacji tej czynności². Abstrahując jednak od tych teoretycznych rozważań w drugiej kolejności warto podnieść, na co autorka niniejszego artykułu wskazywała już wyżej, że pojęcia takie jak rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości, są terminami z zakresu psychologii i medycyny, a nie prawa. Wydaje się zatem, że sędzia nadal, przy podejmowaniu decyzji o przeprowadzeniu bądź nie czynności wysłuchania małoletniego, będzie opierał się na swoim doświadczeniu życiowym i stosunku do samej tej czynności (tzn. czy uważa ją za potrzebną, ważną czy nie).

W przypadku pierwszego, z wymienionych w treści § 2 pkt 1 Rozporządzenia, elementu, a mianowicie akt sprawy, chodzi o informacje, które sąd zgromadził już na temat danego dziecka, tj. opinie ze szkoły, opinie z innych placówek, do których małoletni uczęszcza, wywiady kuratora, opinie z poradni psychologiczno-pedagogicznej itp. Oznacza to zatem, na co zwracają uwagę właściwie wszyscy zajmujący się problematyką wysłuchania dziecka w postępowaniu cywilnym, że czynność ta powinna być przeprowadzona w odpowiednim momencie w toku sprawy – tj. ani na początku ani na końcu postępowania. Warto, aby sąd dysponował już informacjami dotyczącymi danej rodziny, najlepiej z kilku źródeł. Wysłuchanie dziecka nie może jednak odbywać się także na końcowym etapie postępowania z uwagi na ryzyko wzięcia przez dziecko odpowiedzialności na siebie za wydane rozstrzygnięcie sądu.

Cały artykuł możesz
przeczytać [tutaj](#)

¹ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U., poz. 1568); dalej k.p.c.

² Zob. *Opinia Stowarzyszenia Absolwentów i Aplikantów KSSiP VOTUM do Rozporządzenia* [w:]

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12382106/katalog/13038346#13038346> (dostęp: 28.02.2025).

dr Grzegorz Kamiński

AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH ANGELUSA SILESIIUSA
W WAŁBRZYCHU, RADCA PRAWNY

Planowane zmiany w zakresie przeciwdziałania nadużyciu prawa procesowego

Wprowadzenie

W dniu 8 stycznia 2025 r. ukazał się przygotowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego projekt ustawy o ochronie osób uczestniczących w debacie publicznej przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi (tzw. ustawa anti-SLAPP)¹. Wśród proponowanych zmian są m.in. nowe konsekwencje uznania czynności procesowej strony za nadużycie prawa procesowego.

Proponowane zmiany

Projekt ustawy służy implementacji Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1069 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”)².

W rezolucji z dnia 11 listopada 2021 r. w sprawie wzmocnienia demokracji oraz wolności i pluralizmu mediów w Unii Parlament Europejski wezwał Komisję, aby przedstawiła wniosek dotyczący pakietu prawa miękkiego i twardego w celu rozwiązania problemu rosnącej liczby strategicznych powództw zmierzających do stłumienia debaty publicznej³, które dotyczą dziennikarzy, organizacji pozarządowych (NGO), nauczycieli akademickich i społeczeństwa obywatelskiego w Unii. Parlament stwierdził, że potrzebne są środki ustawodawcze w dziedzinie prawa procesowego cywilnego i karnego, takie jak mechanizm oddalenia na wczesnym etapie roszczenia w przypadku stanowiących nadużycie powództw cywilnych, prawo do zwrotu całości kosztów poniesionych przez pozwanego oraz prawo do rekompensaty za ponie-

sione szkody. W rezolucji z dnia 11 listopada 2021 r. zawarto również apel o odpowiednie szkolenia dla sędziów i prawników praktyków w zakresie powództw SLAPP, a także do utworzenia specjalnego funduszu zapewniającego wsparcie finansowe ofiarom powództw SLAPP oraz publicznego rejestru orzeczeń sądowych w sprawach dotyczących powództw SLAPP. Parlament wezwał w niej ponadto do dokonania przeglądu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 3 i rozporządzenia (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady 4, aby zapobiec „turystyce sądowej” w sprawach o zniesławienie (ang. *libel tourism*) lub wybieraniu sądu ze względu na możliwość korzystniejszego rozstrzygnięcia sprawy (ang. *forum shopping*)⁴.

Celem Dyrektywy było więc usunięcie przeszkód utrudniających prawidłowy przebieg postępowania cywilnego, a jednocześnie zapewnienie ochrony osobom fizycznym i prawnym, które angażują się w debatę publiczną w sprawach leżących w interesie publicznym, w tym dziennikarzom, wydawcom, organizacjom medialnym, sygnalistom i obrońcom praw człowieka, jak również organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, NGO, związkom zawodowym, artystom, naukowcom i nauczycielom akademickim, przed postępowaniami sądowymi, które są wszczynane przeciwko nim w celu powstrzymania ich od angażowania się w debatę publiczną⁵.

Prowadząc prace nad implementacją Dyrektywy, rząd polski zaproponował wprowadzenie ustawy anti-SLAPP. Najważniejsze założenia projektu to:

1. Nowe prawo będzie obejmować wszelkie sprawy cywilne, w tym postępowania dotyczące stosowania środków tymczasowych, zabezpieczeń oraz roszczeń wzajemnych.
2. Przepisy obejmą zarówno postępowania krajowe, jak i transgraniczne.
3. Wprowadzone zostanie nowe pojęcie SLAPP-u, określane jako sprawa cywilna, którego głównym celem jest ograniczenie, zakłócenie lub penalizacja debaty publicznej, a nie dochodzenie rzeczywistego prawa.
4. W przypadku uznania sprawy za SLAPP, sąd będzie miał możliwość nałożenia na powoda kary finansowej.

Cały artykuł możesz przeczytać [tutaj](#)

¹ Projekt ustawy z dnia 8 stycznia 2025 r. o ochronie osób uczestniczących w debacie publicznej przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi; dalej: projekt albo projekt ustawy anti-SLAPP; <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/projekty-aktow-prawnych3> (dostęp: 13.01.2025)

² Dz.U. UE. L. z 2024 r., poz. 1069.

³ Dalej: powództwa SLAPP.

⁴ Pkt 5 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1069 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”) (Dz.U. UE. L. z 2024 r. poz. 1069); dalej: Dyrektywa.

⁵ Pkt 6 Dyrektywy.

USTAWA O KOMORNIKACH SĄDOWYCH

KOMENTARZ

Redakcja naukowa
Kinga Flaga-Gieruszyńska
Joanna Studzińska

CURRENTA

Ustawa o komornikach sądowych Komentarz

Redakcja naukowa: Kinga Flaga-Gieruszyńska, Joanna Studzińska
Liczba stron: 972

Redaktorzy i autorzy w udany sposób łączą w tym komentarzu wysoki poziom merytoryczny z przystępnym językiem, co sprawia, że stanowi on nie tylko cenne narzędzie dla prawników praktyków, ale także solidne źródło wiedzy dla osób zainteresowanych systematyzacją informacji na temat komornika jako funkcjonariusza publicznego, wykonującego zawód zaufania publicznego i pełniącego służbę na rzecz wymiaru sprawiedliwości. Jest to publikacja potrzebna, ciekawa, wartościowa oraz przydatna dla każdego, niezależnie od wykonywanej profesji, zainteresowanego problematyką egzekucyjną, bo z pewnością nie tylko komornicy powinni zaopatrzyć się w tę lekturę.

sklep.currenda.pl

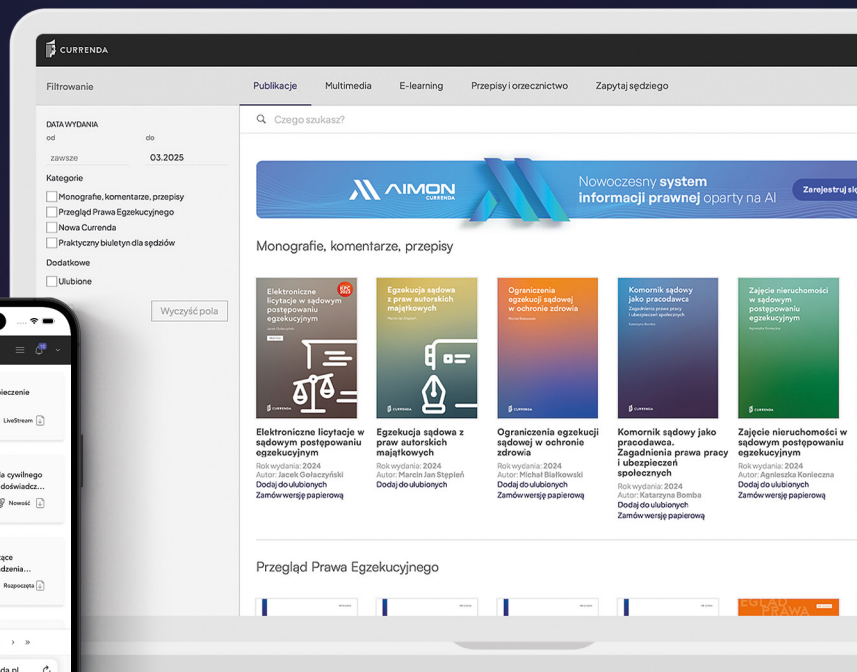
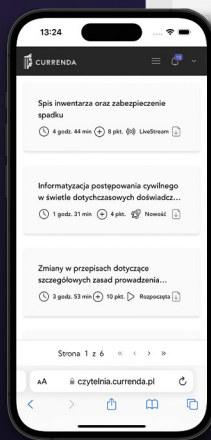

Czytelnia dla
Wymiaru Sprawiedliwości

Czytelnia Currendy

Tylko teraz każdy sąd może uzyskać
**14-dniowy bezpłatny dostęp do
Czytelni**, aż dla 10 użytkowników!

[Dowiedz się więcej](#)

Nie otrzymujesz jeszcze naszego biuletynu? Zapisz się do newslettera: [kliknij tutaj](#)

Aby uzyskać dodatkowe informacje, zadzwoń: **+48 784 095 316**
lub wyślij wiadomość na wydawnictwo@currenda.pl